

ברכת שמע קולינו - ורצה

שמונה עשרה - כי אתה שומע תפלות ותחנונים אתה

1. גמרא ברכות

העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים

2. בראשית מ"ז

וְאֵנִי נִתְּנִי לָךְ שְׁכָם אֶסֶד עַל אֶסְדִּי אֲשֶׁר לִקְחָתִי מִיַּד הָאֹמְרִי בְּסַרְבִּי וּבְקִשְׁתִּי

3. אונקלוס

בצלותי ובבעותי

4. משך חכמה

תרגם אונקלוס 'בצלותי ובבעותי'. 'צלותי' - הוא סדר תפילה הקבוע כמו שאמר: השבח והתפילה וההודעה מעכבין. 'ובעותי' - הוא בקשה, אשר אמרו, אם רצה אדם לחדש בתפלתו, מעין כל ברכה שואל אדם צרכיו. והנה הנפקא מינה, כי סדר תפילה - שזו עבודה קבועה - אין הכוונה מעכב, ואם כיוון לבבו באבות סג, ובכוונה מועטת סג. לא כן בחידוש, שמבקש האדם צרכיו מחדש, בעי כוונה יתירה

ואולי נכלל זה בהא דאמרו פרק קמא דתענית אין תפילתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו, שנאמר נשא לבבנו אל כפיים

והנה חרב הוא בעצמו מזיק, שברזל שיש לו חזוד ממית בכל שהוא,

אבל הקשת בעצמו אינו מזיק, רק כוח המורה, ותלוי לפי כוח ורחוק המורה בקשת.

לזה קרא לתפילה בשם "חרבי" - שהיא אף בלא כוונה מרובה;

ובעותי בשם "קשתי" - שהיא כמו קשת שהיא עד "שמים נפשו בכפו".

5. גרי"ז על התורה

חרב לעולם הוא מזיק. לעולם - זהו תפלה קבוע של אנשי כנסת הגדולה ואפי' אם לא התפלל בכוונה עצומה. אמנם בקשתי היינו תפלתו מיוחד הפרטי לכל צרה והצרכה - לזה בעינן כונה עצומה זהו בקשתי. וזהו ביאור של תפלה בגדר חרב ותחנונים בגדר קשת.

וזהו ביאור בקדיש - תתקבל צלותהון ובעותהון.

6. רצה - בעמ' ישראל ובתפלתם

נמצינו לגבי קרבן של הבל וישע ה' אל הבל ואל מנחתו - הרי הגברא המתפלל רצוי ואף הקרבן שלו או התפלה שלו רצוי. ולהיפ' לגבי קין - ואל קין ואל מנחתו לא שעה. לא שעה אל המקריב ולא אל הקרבן. ולפ' מתפללים על שניהם רצוי על ישראל ועל תפלתם.